

dílu sociologie v lékařství, o tom, zda je třeba chápat sociologii jako metodologii medicíny (R. Fischl) či jako pomocnou konkrétní vědu (V. Paseka); na kterou část lékařské sociologie klást větší důraz, zda na sociologii organizace, na sociologii interpersonálních vztahů v nemocnici či na jiné oblasti; s kterými lékařskými obory se bude sociologie intenzivněji integrovat, zda s psychologií, pediatrií či s jinými obory; zda akcentovat — a to jak ve výuce, tak v koncepci učební pomůcky — sociologickou koncepci člověka a jeho osobnosti (E. Kružej), atp. I v této části jednání semináře se ukázalo, že by bylo velmi aktuální, kdyby se v nejbližší době uskutečnila společná konference sociologů a lékařů, která by se mj. zabývala otázkami vzájemné integrace.⁶

Přes všechny tyto připomínky a námítky účastníci semináře hodnotili skriptu kladně a shodli se na tom, že jsou dobrým východním bodem jak pro výuku, tak i pro přípravu dokonalejší učebnice pro studenty-mediky.

Ad 3. Na semináři bylo konstatováno, že ještě není vhodné, aby byla vypracována celostátní učebnice sociologie pro studující lékařských fakult. Ukazuje se, že je nutné pracovat prozatím dále na skriptech a v jakémsi „mezistupni“ vydat studijní pomůcku pro učitele sociologie na lékařských fakultách (V. Tlustý).

Z jednání na semináři vyplynulo, že původní autorský tým bude dále pracovat na těchto skriptech, přihledne k připomínkám účastníků semináře a pokusí se vytvořit skriptu s takovou strukturou, která by byla více cílena do medicíny (týká se to rovněž problémů obecně sociologických). Pokusí se také zkrátit dobu mezi napsáním a vydáním skriptu, aby diskrepance mezi stavem současného vědění a informacemi ve skriptech podanými nebyla příliš velká. Bylo rovněž stanoveno, že základní tým autorů bude rozšířen jak o pracovníky z jiných lékařských fakult, tak i o lékaře, aby problémy obecné sociologie i lékařské sociologie byly ve skriptech co nejvíce pokryty příslušnými statemi.⁷

Jinou variantou — přípravou pro vydání celostátní učebnice — bude učební pomůcka pro učitele, která bude vycházet již z nových osnov výuky (viz pozn. 5). Předpokládá se, že vyjde do konce roku 1969 jako samostatný sborník časopisu *Přehled*.⁸ Nakonec bylo dohodnuto, že celostátní učebnice sociologie pro lékařské fakulty vyjde během dvou roků a že se na ní bude podílet širší kolektiv autorů z lékařských fakult a ústavů.

Závěrem lze říci, že seminář splnil svůj účel, a že by mohl být dobrým základem plodné spolupráce pracovníků mnoha lékařských fakult a ústavů, zvláště na poli lékařské sociologie.

Ladislav M. Sobotka

František Fajfr zemřel

Dne 12. února 1969 zemřel dr. František Fajfr, bývalý předseda Státního úřadu statistického, první předseda Státní populační komise, předseda Československé demografické společnosti, člen Sociologické společnosti, člen Filosofické jednoty, bývalý předseda Konference evropských statistiků atd.

František Fajfr se narodil 18. srpna 1892 v Humpolci. Své mládí prožil zčásti v Brně, zčásti v Praze, kde potom studoval práva a filosofii. Právnická studia dokončil v roce 1915 na Karlově universitě, kde dosáhl doktorátu. Filosofické studium formálně neskončil, a to bylo skoro symbolické: filosofii studoval celý život.

František Fajfr si původně zvolil dráhu vysokoškolského učitele. Chtěl se habilitovat z filosofie, ale neuspěl pro tehdejší své názory, zaměřené proti současné škole na filosofické fakultě. Pokračoval tedy nejprve jako soudní úředník u pražských soudů, v roce 1922 odešel do Státního úřadu statistického, kde se věnoval zvláště statistice samosprávných financí. Již v té době věnoval okrajovou pozornost otázkám populačního vývoje, ale ani zde nemohl proniknout; nebyla to jeho oficiální doména a musel se zabývat otázkami, které mu byly svěřeny k řízení. Jeho vedlejším zaměstnáním však bylo soustavné studium filosofie a také sociologie.

Po válce 1939–1945 byl jmenován prezidentem (později předsedou) Státního úřadu statistického, kterým byl až do svého zbavení této funkce *via facti* při sloučení úřadu s bývalým ministerstvem státní kontroly v roce 1961. Od roku 1957 zastával funkci předsedy Státní populační komise, a to až do roku 1963, kdy byla komise reorganizována. Od roku 1963 byl předsedou Přípravného výboru Československé demografické komise při ČSAV, v roce 1964 byl zvolen prvním předsedou komise a zůstal jím až do své smrti.

František Fajfr byl po celý život veřejně činný. Přednášel, byl literárně vědecky činný, a to vše při svém normálním úřednickém zaměstnání. Na své projevy i publikace se pečlivě připravoval. Ale bohaté znalosti ze všech humanitních oborů mu umožňovaly kdykoli improvizaci, projev, diskusní příspěvek ex abrupto, vždy hluboce zasvěcený, bez frází a floskulí. Uměl ironizovat, někdy *cum ira et studio*, ale nikdy proti člověku, nýbrž proti formalismu, frázím a povrchnosti.

Svým založením byl F. Fajfr pozitivista. Ironií bylo, že jeho pozitivismus nebyl dost konformní s oficiálními hledisky tehdejších špičkových pozitivistů; zejména profesor Krejčí klasifikoval jeho pozitivismus jako nesprávně pochopený, a to mu právě znemožnilo dráhu vysokoškolského učitele. Pod-

⁶ K jistému kontaktu (formou semináře) došlo mezi sociology a lékaři již v roce 1966 (viz sborník z tohoto semináře *Filosofické problémy medicíny*, Socialistická akademie, Praha 1968).

⁷ Změněná struktura skript byla již vypracována

a na příslušných kapitolách se pracuje, takže vydání lze očekávat na počátku školního roku 1969/1970.

⁸ Program této učebnice je rovněž již vypracován a na některých kapitolách se začíná pracovat.